

POLGÁR VÁROS POLGÁRMESTERE RÉSZÉRE

Javaslat a

„Polgári csapásolás”

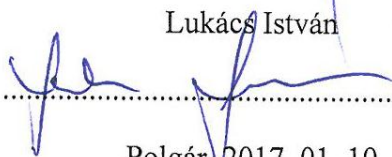
települési értéktárba történő felvételére

Készítette:

Dr. Baranya György

Lukács István

Polgár, 2017. 01. 10

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Dr. Baranya György

Lukács István

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név Dr. Baranya György
Levelezési cím: Polgár, Gárdonyi u. 18
Telefonszám: 20/9791-478
E-mail cím: bgyuri@bicomix.hu

Név Lukács István
Levelezési cím: Polgár, Kazinczy u. 2/a
Telefonszám: 70/3881897

II. A HELYI ÉRTÉK ADATAI

1. A helyi érték megnevezése: Polgári csapásolás

2. A helyi érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A helyi érték fellelhetőségének helye:

MTA Zenetudományi Intézet Néptánc adatbázis - Filmtár

4. Értéktár megnevezése, amelybe a helyi érték felvételét kezdeményezik

- települési   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A helyi érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Felső-Tisza-vidék egyik legfontosabb tánc típusa a verbunk, mely még a magyar verbunk, magyar szóló, csárdás egyedül, csapásolás neveket is viseli. Ez a tánc még a két világháború között is sok helyt a tánckezdés funkcióját viselte. A tánc ciklus kezdetén a férfiak a banda előtt csoportozva karéjban kezdték meg a táncot. Ez azonban nem volt kötött, mindenki szabadon járta a maga motívumait. A kötött karéjformával Tiszapolgáron találkozunk.¹ A polgári csapásolás a magyar verbunk táncok egyedül álló, sajátos formája.

A polgári csapásolásról Gönyei (Ébner) Sándor 1927-ben készítette az első magyar néptánc filmfelvételt. A polgári csapásolást az MTA Zenetudományi Intézetének néptánc-adatbázisa² is tartalmazza, 1957. 04. 27-én gyűjtötte Halmosi István, Jakab Ilona, Martin György, Pesovár Ernő és Pesovár Ferenc. A néptánc adatbázis leírása szerint tánc típusa verbunk, tánc altípusa körverbunk, táncdialektika Felső-Tisza-vidéki.

A Hajdúböszörményi Bocskai Néptáncgyűttes 60 éves évfordulójára összeállított anyag tartalmazza, hogy megyénk legrégebbi – 1957-ben készült – táncfelvétele a polgári csapásolás.

1974 szeptemberében a vajai kastély kertjében Martin György vezetésével forgatták a Magyarországi néptáncok című filmet, amit a Magyar Televízióban is bemutattak. A filmben az egykori Polgári Gyöngyösbokréta hét, s akkor már 50-60-as éveiben járó férfi táncosa a polgári csapásolással szerepelt.

A polgári csapásolást, mint férfi verbunkot az 1930-1940-es években a Gyöngyösbokréta mozgalom keretében a Polgári Gyöngyösbokréta táncosai, név szerint: Tanyi László, Tanyi János, Tardi József, C. Tóth István, Polonkai István, Borsos József, Horváth József, Görömbei Balázs, Polonkai Gyula, Szabó István, Tanyi Bertalan, Simon István a budapesti Szent István-napi országos találkozókön több alkalommal is nagy sikerrel mutatták be. Közülük többen alapítói lettek az 1974-ben alakult Polgári Népi Együttes hagyományőrző néptánc csoportjának, s fiatal táncosokkal kiegészülve a „polgári lakodalmas” és a „polgári fonó” című műsoraikban közel egy évtizeden át, 1983-ig élőben is megőrizték a nemes tánc hagyományt. A polgári csapásolást jelenleg is repertoáron tartja több néptáncgyűttes, ezek közül megemlíthjük az Újtikos Borockás Néptáncgyűttest, a Debreceni Hajdú Táncgyűttest, és Igrice Néptánc csoportot.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A polgári csapásolás a magyar néptánc-kultúra része, melyet tudományos igénnyel gyűjtöttek, lejegyezték, filmfelvételt készítettek róla, része a már említett MTA Zenetudományi Intézet néptánc adatbázisának. A táncot leírta Dr. Béres András, Dr. Kardos László. A polgári csapásból az első koreográfiát Dr. **Béres András** készítette a Debreceni Népi Együttes számára, ezt követően több koreográfiát készítettek motívumaira, ezek közül megemlíthjük Lovas Bálintot és Tiszai Zsuzsát, valamint Hercz Vilmost. Dr. Baranya György és Lukács István évekig táncolták a polgári csapásolást, így a javaslattevők személyesen is érintettek.

A javaslattevők véleménye szerint a polgári csapásolás nemcsak helyi, de országos szinten is olyan értéket képvisel, amely méltóvá teszi a polgári értéktárba történő felvételét

7. A helyi értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája
(bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

¹ Martin György: Magyar tánc típusok és dialektusok

² Az MTA Zenetudományi Intézetének néptánc-adatbázisa

Lányi Ágoston - Martin György - Pesovár Ernő: **A KÖRVERBUNK** Zeneműkiadó
Budapest, 1983.

Multimédiás források:

Polgári csapásolás.PDF – kotta és táncjelírás

Dallam tisztán hegedűvel.mp3

Hajdú Néptáncgyűttes Tiszapolgári.mp4

Polgári csapásolás – Felső-Tisza vidéki táncdialektus.mp4

Igrice Néptáncgyűttes Tiszapolgári csapásolás.mp4

VTS_01_1.VOB Gála műsor 1993

8. A helyi érték hivatalos weboldalának címe:

.....